

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«АРХІТЕКТУРНЕ ПРОЄКТУВАННЯ В МІСЬКОМУ ТА
ПРИРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Архітектурне проектування в міському та природному середовищі» (для студентів 4 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Г. Л. Коптєва. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 17 с.

Укладач: канд. арх., доц. Г. Л. Коптєва

Рецензент:

І. В. Древаль, доктор архітектури, доцент, професор кафедри містобудування
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 4 від 10.12.2020.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ	5
1.1 Формулювання тематики дисципліни.....	5
1.2 Програма навчальної дисципліни	5
2 ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
2.1 Практичні заняття за змістовим модулем 1.1 Передпроектний етап проектування в міському та природному ландшафті, розробка концепції проектного рішення	6
2.2 Практичні заняття за змістовим модулем 1.2 Функціонально- планувальне рішення проектного об'єкта та композиційне рішення проектного об'єкта.....	6
2.3 Практичні заняття за змістовим модулем 1.3 Ландшафтне рішення проектного об'єкта, графічне та текстове оформлення проектного рішення.....	7
2.4 Проектування архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі	7
3 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА.....	12
3.1 Теми графічних завдань до виконання самостійної роботи	13
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	15

ВСТУП

Дисципліна «Архітектурне проектування в міському та природному середовищі» призначена для студентів 4 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування. Дисципліна складається з трьох змістових модулів, що послідовно розкривають актуальні наукові погляди і практичні здобутки у галузі архітектурно-містобудівного аналізу та проектування об'єктів різних містобудівних рівнів. Найбільшу увагу приділено питанням організації містобудівного та ландшафтного простору і формуванню його об'ємно-пластичних архітектурно-містобудівних комплексів.

Цей проект орієнтований на рішення завдань, пов'язаних із проектуванням архітектурного об'єкту в оточуючому середовищі. Середовищне проектування потребує від студента осмислення міста як системи зі складною ієрархічною структурою, у якій художньо-естетичні й функціональні питання реального середовища й архітектурного проектування вирішуються в їх взаємозв'язку. Комплексність рішення полягає в органічному поєднанні внутрішніх і зовнішніх просторів проектованої структури. Архітектурний об'єкт і оточуюче середовище розуміється як нерозривне ціле, що створюється на основі гармонійного поєднання середовища, функції і людини.

Метою вивчення дисципліни «Архітектурне проектування в міському та природному середовищі» є формування у студентів знань і вмінь, необхідних для розробки проектів архітектурних об'єктів в міському та природному середовищі з використанням новітніх технологій в архітектурному проектуванні, що відповідають сучасному рівню розвитку та можливостям суспільства; формування у студента особливостей розвитку об'ємно-просторового й композиційного мислення та практичних навичок проектування архітектурно-містобудівного простору; оволодіння різними техніками архітектурної графіки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є освоєння практичних навичок з вирішення питань формування архітектурно-міського середовища з урахуванням природних елементів; оволодіти знаннями і навичками щодо проведення передпроектного аналізу території проектування і розробки концепції архітектурно-ландшафтного об'єкта; освоєння методики варіантної розробки об'ємно-планувального рішення архітектурно-містобудівного об'єкта; розробка генерального плану території проектування.

Студенти повинні **вміти**: користуватися отриманими знаннями і навичками як засобом дослідницької роботи та проектної діяльності; виконувати комплексні архітектурні, дизайнерські та містобудівні проекти з дотриманням державних норм.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

1.1 Формулювання тематики

Тематика курсу «Архітектурне проектування в міському та природному середовищі» відповідає основним принципам архітектурно-містобудівного проектування щодо формування структурної цілісності, доцільності, технічної забезпеченості та естетичної виразності. Графічні завдання, які студенти виконують за програмою курсу, відповідають темам практичних занять з даної дисципліни за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». Студент повинен знати прийоми і методи організації цілісного середовища, яке б відповідало рівню розвитку матеріальної і духовної культури сучасного суспільства. Архітектор створює гармонійне і функціональне для людини середовище, що полегшує людині працю і побут, виховує його естетичний смак; спирається на науково-технічні досягнення, передові технології і матеріали, найсучасніші стильові напрямки, найвишуканіший попит споживачів.

1.2 Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Архітектурне проектування в міському та природному середовищі

Змістовий модуль 1 Передпроектний етап проектування в міському та природному ландшафті, розробка концепції проектного рішення

Розглядаються і аналізуються вихідні містобудівні передумови проектування в міському та природному середовищі, а саме: розміщення території проектування в структурі міста або природному середовищі, розміщення проектної ділянки в структурі району (найзначущіші громадські об'єкти, розміщені в зоні впливу; наявність природних домінант чи особливостей простору; розташування відносно транспортної системи районного значення тощо), наявність містобудівних обмежень. Розглядаються і аналізуються особливості функціональної та композиційно-планувальної організації території архітектурного об'єкту в залежності від його функціонального призначення та конкретних містобудівних умов.

Змістовий модуль 2 Функціонально-планувальне рішення проєктованого об'єкту та композиційне рішення проєктованого об'єкта

Предметом розгляду й вивчення у даному тематичному блоці є особливості функціонально-планувальної організації архітектурно-містобудівного об'єкта, що проєктується в міському та природному середовищі, його окремих приміщень та їхніх груп. Головна увага зосереджена

на розгляді й аналізі вихідних містобудівних та ландшафтних передумов. Визначаються головні критерії формування генерального плану. Формується принципове композиційно-просторове рішення архітектурно-містобудівного об'єкта та його структурно-планувальні взаємозв'язки із існуючим середовищем. Визначається конкретне об'ємно-просторове рішення, деталізується художньо-архітектурне рішення і пластика форми.

Змістовий модуль 3 Ландшафтне рішення проєктованого об'єкта, графічне та текстове оформлення проєктного рішення

Предметом розгляду й вивчення у даному тематичному блоці є особливості композиційно-планувальної організації території ландшафту в залежності від антропогенних засобів його формування. Визначається конкретне архітектурно-композиційне рішення ландшафтно-містобудівного об'єкта, його функціонально-просторове рішення, деталізується художньо-архітектурне рішення міського або природнього середовища. Графічне оформлення проєктного рішення, написання пояснювальної записки до проєкту.

2 ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Практичні заняття за змістовим модулем 1 Передпроєктний етап проєктування в міському та природньому ландшафті, розробка концепції проєктного рішення

Теми практичних занять:

1. Передпроєктний аналіз містобудівних та природніх умов території проєктування.
2. Передпроєктний аналіз проєктованої території для організації архітектурного об'єкта в міському та природньому ландшафті.
3. Проєктування і оформлення генерального плану з урахуванням діючих норм та містобудівних умов.

2.2 Практичні заняття за змістовим модулем 2 Функціонально-планувальне рішення проєктованого об'єкта та композиційне рішення проєктованого об'єкта

Теми практичних занять:

4. Розробка загальної концепції архітектурного об'єкта об'єкта в міському та природньому середовищі.
5. Об'ємно-просторове рішення архітектурного комплексу з урахуванням особливостей навколишньої забудови.
6. Детальне опрацювання архітектурно-планувального рішення архітектурного об'єкта.

2.3 Практичні заняття за змістовим модулем 3 Ландшафтне рішення проєктованого об'єкта, графічне та текстове оформлення проєктного рішення

Теми практичних занять:

7. Формування ландшафту території проєктування та озеленення архітектурних об'єктів на штучній основі.
8. Графічне завершення проєкту. Написання пояснювальної записки.

У результаті практичних занять з навчальної дисципліни студент повинен оволодіти сучасними методами і методиками формування архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі, знати основні поняття, визначитись з науковим апаратом, освоїти основні прийоми науково-практичної роботи. А також студент повинен вміти оцінити та вирішити проблемну ситуацію в архітектурно-ландшафтному просторі, надати проєктні концепції, програми, сценарії та плани містобудівного розвитку, вміти аналізувати та обґрунтовувати архітектурно-містобудівні рішення згідно з нормативною документацією. Зробити висновки.

2.4 Проєктування архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі

Завдання № 1 до ЗМ 1 «Передпроєктний аналіз території проєктування архітектурного об'єкта».

Першим кроком в навчальному проєкті архітектурного є збирання даних про існуючий стан місцевості. Детальний містобудівний аналіз дає змогу виявити вихідні містобудівні передумови проєктування в міському та природному середовищі, а саме: розміщення території проєктування в структурі міста або природному середовищі, розміщення проєктної ділянки в структурі району (найзначущіші громадські об'єкти, розміщені в зоні впливу; наявність природних домінант чи особливостей простору; розташування відносно транспортної системи районного значення тощо), наявність містобудівних обмежень. Розглядаються і аналізуються особливості функціональної та композиційно-планувальної організації території архітектурного об'єкта залежно від його функціонального призначення та конкретних містобудівних умов.

Вихідні дані:

На початку практичної роботи кожен студент одержує від керівника комплект вихідних даних до практичних занять у складі:

1. Топогеодезична зйомка території у М 1: 500 (М1: 1000, М1: 2 000).

Робота над проектом починається з передпроектного аналізу – реального знайомства з ситуацією, її фіксації за допомогою фотографування, замальовок, висунення пропозицій щодо усунення середовищних недоліків, розробки ескізів. Все це в підсумку дозволяє сформулювати індивідуальний підхід до проблем формування середовища і розробити концепцію благоустрою його окремих фрагментів.

Роботи студентів націлені на розуміння комплексності і різноманіття проблем формування середовища. Цілісність – одне з центральних понять мистецтвознавства, що представляє твір архітектурного мистецтва як органічну «живу» систему, де кожен елемент відображає властивості цілого. Фрагмент середовища вважається цілісним, якщо він відповідає вимогам обмеженості (зорового або функціонального відокремлення з оточення), зв'язності (взаємозалежності його компонентів, процесів і форм споживання) і компактності, які допомагають усвідомити самостійність об'єкта і свідчать про співвідпорядкованість його елементів.

Попередньо склавши сценарій і детально проаналізувавши місцевість, можемо починати ескізування задумів і проектних вирішень. Можна почати від загального характеру місцевості, з урахуванням її форми та розмірів. Потім цей ескіз реалізують у вигляді розробки ландшафтно-просторової схеми генерального плану. Ключовий момент щодо проектування на етапі виконання ескізів є середовищний та системний підхід.

Навчальний процес складається з системи графічних завдань (клаузур). Відбувається це на прикладах цілеспрямованого вирішення завдань формування комплексних середовищних об'єктів двох типів – фрагментів середовища і цілісних середовищних об'єктів і систем. Результати проектної роботи оформляються у вигляді:

- графічних проектних матеріалів (креслення в необхідних масштабах, перспективи, схеми, малюнки, кольорові композиції та ін.);
- комп'ютерних моделей, натурних фрагментів і деталей, інсталяцій і т. п.;
- необхідних пояснень (реферат, пояснювальна записка і т. п.).

До складу проекту входить загальна планувальна організація території, що розглядається, включаючи пропозиції по її благоустрою. На основі концепції студенти розробляють пропозиції щодо формування конкретних планувальних фрагментів з опрацюванням переліку необхідного обладнання благоустрою.

У роботі над планувальним проектом особливу увагу приділяють його містобудівній основі – транспортній схемі, ландшафтній ситуації, містобудівному контексту, організації обслуговування.

Результат – більш гармонійне поєднання природних і антропогенних елементів середовища, тобто поява більш естетичних і функціональних умов

для людини. Темою завдання є проект ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної), також темою завдання можуть бути рекреаційні території різного типу.

Виконання завдання № 1 до ЗМ 1.

Графічне виконання аналізу містобудівної структури, ландшафтно-просторової структури, функціональної структури території міста, транспортної інфраструктури та композиційних зв'язків, аналіз культурно-значимої (історико-культурної) структури середовища.

Завдання клаузури:

- визначити унікальні властивості території дослідження;
- обґрунтувати вибір даної території для подальшого проектування;
- виконати функціональний аналіз території міста;
- проаналізувати транспортні та пішохідні шляхи руху;
- виявити композиційні зв'язки уздовж основних шляхів руху.

Змістовий графічний склад завдання:

Для аналізу ландшафтно-просторової структури за допомогою умовних графічних позначень необхідно показати на топографічній підоснові основні морфологічні якості рельєфу, екологічні особливості. Схема має також містити аналіз естетичних властивостей ландшафту, результатом якого є визначення й нанесення на схему: композиційних осей й вузлів, видових точок, фронтів панорамного сприйняття.

Для виконання функціонального аналізу вибраної території міста необхідно визначити основні функціональні зони й центри функціональних зон міста, району й ін. і функціональні зв'язки між ними. У структурі функціональних зон виділяються території, що мають характерну містобудівну функцію на локальному рівні. На топографічній зйомці у графічній частині виконуються схеми функціонального зонування досліджуваної території.

При аналізі структури транспортних та пішохідних шляхів руху необхідно визначити рівень транспортної інфраструктури, що включає вулиці загальноміського районного та місцевого значення (місцеві проїзди, житлові вулиці); найнижчий – пішохідні шляхи (по вулицях й алеях, квартальні й ін.).

При визначенні важливості тієї чи іншої транспортної вулиці згідно нормативної класифікації або пішохідної алеї треба розуміти їх роль у структурі містобудівних зв'язків досліджуваного вузла в структурі міста. За дослідженням виконуються схеми транспортно-комунікаційних структур (схеми шляхів руху).

Схема культурно-значимої (історико-культурної) структури середовища включає наявність пам'ятників культури, архітектури й містобудування;

наявність історично цінного середовища, охоронних зон; наявність дисонуючих елементів середовища. При цьому може бути проведений ретроспективний аналіз просторової структури середовища й ін. При аналізі даної структури виділяються поняття «пам'ятник архітектури» (з визначенням його класифікаційного рівня) і «фонова забудова»; визначається архітектурно-просторова обумовленість того й іншого як певної історико-культурної цілісності. Особлива увага приділяється фіксації історично сформованих просторів на нижчих структурних рівнях.

На кресленні подається експлікація, де вказується назва об'єкту, датування, автор. При потребі можуть бути відмічені зниклі історичні споруди або ті, що намічені до зносу). Пам'ятники архітектури показують на схемі разом з ландшафтом (горизонталями), вуличною мережею і на нижчому рівні – мережею пішохідних шляхів.

Аналіз композиційно-просторової структури об'єкта дослідження включає структуру ландшафтних, соціальних і архітектурних домінант досліджуваного середовища, а також структуру композиційних зв'язків. Цей аналіз включає схеми, натурні фото або малюнки. Основою для такого аналізу є дослідження ландшафтної структури і структури пам'ятників архітектури, які найчастіше є і архітектурними домінантами міста чи його фрагменту.

При аналізі композиційно-просторової структури виділяють домінуючі композиційні об'єкти «вузли» і «фон». Композиційно-просторову структуру визначають композиційні вузли й композиційні зв'язки між ними. Композиційними вузлами служать ландшафтні й архітектурно-композиційні домінанти (провідні ансамблі або одиничні об'єкти, унікальні елементи ландшафту – пагорби, ріки тощо).

Просторові зв'язки фіксуються просторовими осями, перетини яких виявляють композиційні вузли. Ці зв'язки виявляють композиційно-просторову структуру архітектурного середовища і характеризують її цілісність – наявність домінуючого об'єкту, відповідність «вузлів» і «осей» одного структурного рівня, відповідність різних структурних рівнів.

Просторово-часові зв'язки – послідовність вражень від зміни розкриттів або так званих «видових картин» або «кадрів». Просторово-часові зв'язки фіксуються видовими перспективами за ходом руху, який завершується кульмінаційним розкриттям на домінанту (зовнішню або внутрішню). Завдання цього типу зв'язків, розкрити просторову мову архітектурного середовища.

Графічні роботи (схеми аналізу) виконуються на топографічній зйомці формату А3, рисунки та графічні моделі аналізу також виконуються на аркуші формату А3.

Завдання № 1 до ЗМ 2 «Просторово-планувальна організація території архітектурного об'єкта, що проєктується».

- Опрацювати композиційно-просторову ідею архітектурного об'єкта;
- визначити сюжет розгортання композиційно-просторової ідеї;
- розробити просторово-планувальне рішення території архітектурного об'єкта, що проєктується.

Змістовий графічний склад завдання: серію з 5–10 рисунків виконати на аркушах паперу зручного формату у техніці за вільним вибором студента.

Практичний підсумок 1–2 етапів – створення схеми властивостей містобудівної ситуації для подальшої організації даної території.

Графічна робота (ескіз) виконується на форматі А1 або А2.

Завдання № 2 до ЗМ 2 «Проектування генерального плану в М 1: 500».

- Розробка ескізу генерального плану ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної) на топографічній зйомці в масштабі М 1: 500 (1: 1 000).
- Виконання проекту генерального плану в масштабі М 1: 500 (1: 1 000) в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах.

Завдання ескізу генерального плану архітектурного об'єкта з прилеглою територією в міському та природному середовищі:

- опрацювати комунікаційні зв'язки і трасування шляхів руху;
- побудувати схему планувально-просторової структури архітектурного об'єкта з прилеглою територією в міському та природному середовищі;
- побудувати 3D модель архітектурного об'єкта з прилеглою територією в міському та природному середовищі;
- детально відтворити композиційний сюжет у замальовках по ходу пересування головною алеєю від входу до центрального вузла з рисунком кульмінаційного розкриття;
- розкрити сюжету композиційно-просторової ідеї за допомогою послідовних рисунків середовища, що проєктується;
- розробити ескіз генерального плану.

Графічна робота (ескіз) виконується на топографічній зйомці в масштабі М 1:500 (1: 1 000) формату А1 або А2; проект Генерального плану виконується на топографічній зйомці в масштабі М 1: 500 (1: 1 000) формату А1 або А2 в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах.

Завдання № 1 до ЗМ 3 «Детальна розробка планувального і композиційно-просторового рішення архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі».

Проектування архітектурних об'єктів в міському та природному середовищі – сфера проектно-практичної і наукової діяльності результатом якої є синтез ергономічного, екологічного та естетично осмисленого формування об'єктів ландшафтної архітектури; об'ємно-просторова організація території, об'єднання природних, будівельних і архітектурних компонентів у цілісну композицію, що несе певний художній образ.

Для детальної розробки планувального і композиційно-просторового рішення архітектурного об'єкту в міському та природному середовищі використовують елементи архітектурно-пластичних форм, вирішення стилістичних якостей та конструктивної основи.

Графічні роботи виконуються на форматі А3.

3 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

Важливе значення у формуванні активної, здатної до подальшого розвитку та творчого мислення особистості спеціаліста в сучасних умовах має самостійна робота студента, що органічно пов'язана з усіма іншими формами навчального процесу. Ці методичні вказівки сприятимуть самостійному опануванню знаннями із дисципліни «Архітектурне проектування в міському та природному середовищі» студентами-архітекторами 4 року навчання. Вони націлені на поглиблення і розширення знань, умінь та навиків студентів у зазначеній галузі, спираючись на базові уявлення з цієї сфери архітектурно-містобудівної діяльності, що були одержані на попередніх курсах.

При самостійному вивченні курсу доцільно звернути увагу на наступне:

- співвідношення ресурсного і природоохоронного методів аналізу та проектування ландшафтних об'єктів на сучасному етапі розвитку урбанізованого середовища;

- вплив завдань проектування ландшафтних об'єктів вищих містобудівних рівнів на вирішення їх складових елементів.

У результаті засвоєння курсу студент повинен:

- вирішувати питання, пов'язані з формуванням навколишнього середовища з використанням сучасних наукових методів, спираючись на знання як базових так, і суміжних дисциплін;

- вільно орієнтуватись при виборі рішення у різноманітних містобудівних та ландшафтних умовах;

- оволодіти навиками доцільного використання історичного досвіду в умовах нового будівництва та реконструкції;

- розвинути вміння раціонально й доцільно використовувати при проектуванні об'єктів існуючі природні умови, додержуватись оптимального

співвідношення між природними й антропогенними компонентами, вирішуючи завдання на різних містобудівних рівнях.

3.1 Теми графічних завдань до виконання самостійної роботи

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графічних завдань за темами лекцій та практичних занять та написання пояснювальної записки.

Самостійна робота за ЗМ 1 «Аналіз прототипів архітектурно-містобудівного об'єкта». Графічні завдання формату А3.

Виконання завдання.

Збір та систематизація матеріалів – історичних і сучасних аналогів архітектурних комплексів схожих до ситуації та характеристики об'єкту, що проектується.

Виявити основні принципи та прийоми формування сучасних комплексів в міському та природному середовищі (функціональні, планувальні, композиційні, естетичні).

Самостійна робота № 1 за ЗМ 2 «Аналіз діючих норм з проектування архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі. Написання текстового матеріалу для пояснювальної записки».

Виконання завдання.

Проаналізувати діючі норми з проектування архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі. Ознайомитись із класифікацією типології архітектурно-містобудівних об'єктів, визначити їх архітектурно-планувальні та композиційні властивості. Проаналізувати особливості постановки і вирішення завдань аналізу та проектування архітектурно-містобудівних об'єктів на різних стадіях і територіальних рівнях. Взаємозв'язок ландшафтного проектування з вирішенням інших містобудівних завдань.

Вплив містобудівної та ландшафтної ситуації на формування архітектурних об'єктів проектування: функціональні, структурно-планувальні, інженерні та естетичні фактори впливу.

Самостійна робота № 2 за ЗМ 2 «Графічне оформлення Генерального плану в М1: 500 в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах». Графічна робота формату А1 або А2.

Виконання завдання.

Характеристика архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі. Значення громадських комплексів у функціонуванні сучасного міста (соціальний, естетичний, санітарно-гігієнічний та екологічний аспекти).

Основні структурно-планувальні та функціональні елементи архітектурно-містобудівного проектування. Принципи їх розміщення та головні структуроформуючі фактори. Нормування території. Архітектурно-ландшафтні елементи об'єкту архітектурного проектування.

Планувально-просторова структура архітектурного об'єкта в міському та природному середовищі. Його основні елементи та їх характеристики. Прийоми планувальної організації. Засоби формування сучасного архітектурного об'єкту. Композиційна структура. Художньо-образне вирішення просторів. Елементи інфраструктури й принципи їх розташування.

Самостійна робота № 1 за ЗМ 3 «Написання пояснювальної записки».

Зміст пояснювальної записки:

1. Аналіз містобудівної ситуації.
  - 1.1 Характеристика території розташування об'єкта проектування.
    - 1.1.1 Аналіз ландшафту.
    - 1.1.2 Характеристика функціональної структури.
    - 1.1.3 Аналіз транспортної інфраструктури.
    - 1.1.4 Історико-архітектурна довідка про територію об'єкта проектування. Характеристика об'єктів культурної спадщини, зон охорони пам'яток, історичного ареалу.
      - 1.1.5 Композиційний аналіз.
  2. Проектні рішення.
    - 2.1. Рішення генплану.
    - 2.2. Композиційне і архітектурно-художнє рішення.
    - 2.3. Архітектурно-планувальне рішення.
    - 2.6. Техніко-економічні показники (ТЕП).
    - 2.8. Безбар'єрне середовище.
    - 2.9 Аналіз аналогів.
- Список джерел.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений : учебник для вузов / В. В. Адамович, Б. Г. Бархин, В. А. Варезкин и др. ; Под общ. ред. И. Е. Рожина, А. И. Урбаха. – 2-е изд. – М. : Стройиздат, 1994. – 543 с., ил.
2. Антонов В. Л. Архитектурная композиция как система «человек – среда» / В. Л. Антонов, С. А. Шубович. – Киев : НИИТИАГ, 1999. – 72 с.
3. Бутягин В. А. Планировка и благоустройство городов: учебник для вузов / В. А. Бутягин. – М. : Стройиздат, 1974. – 381 с.
4. Гейл Ян. Города для людей / Ян Гейл; пер. с англ. – М. : Альбина Паблишер, 2012. – 276 с.
5. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре / под общ. ред. докт. арх. С. А. Шубович ; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2005. – 311 с.
6. Закон України «Про планування та забудову територій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ecopravo.org.ua/2011/06/06/19/>
7. Иконников А. В. Архитектура города : эстетические проблемы композиции / А. В. Иконников – М. : Стройиздат, 1972. – 215 с.
8. Крашениников А. В. Градостроительное развитие жилой застройки: исследование опыта западных стран : учебное пособие / А. В. Крашениников. – М. : Архитектура-С, 2005. – 112 с. ил.
9. Крогиус В. Р. Город и рельеф / В. Р. Крогиус – М. : Стройиздат, 1979. – 124 с.
10. Линч К. Образ города / К. Линч; пер. В. Л. Глазычева. – М. : Стройиздат, 1982. – 328 с.
11. Малоян Г. А. Основы градостроительства : учебное пособие / Г. А. Малоян. – М. : Издательство Ассоциации строительных вузов, 2004. – 120 с.
12. Містобудування. Довідник проектувальника / За ред. Т. Ф. Панченко – Київ: Укрархбудінформ, 2001.–192 с.
13. Містобудівне проектування. Частина І: Місто як об'єкт проектування: навч. посібник / За ред. Г. П. Петришин, Б. С. Посацького, Ю. В. Ідак – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 328 с.
14. Містобудівне проектування. Частина ІІ: Проектування структурних елементів міста: навч. посібник / За ред. Г. П. Петришин, Б. С. Посацького,

Ю. В. Ідак – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 288 с.

15. Новаковский М. Транспорт и проектирование центра города / М. Новаковский ; пер. с польск. – М. : Стройиздат, 1978. – 202 с., ил.

16. Основы теории планировки и застройки городов : учеб. пособие / Я. В. Косицкий, Н. Г. Благовидова. – М.: Архитектура-С, 2007 – 76 с., ил.

17. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування / Б. С. Посацький – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 368 с.

18. Пронин Е. С. Формирование городских центров / Е. С. Пронин – М. : Стройиздат, 1983. –150 с.

19. Соколов Л. И. Центр города – функции, структура, образ / Л. И. Соколов – М. : Стройиздат, 1992. – 352 с., ил.

20. Сосновский В. А. Прикладные методы градостроительных исследований : учеб. пособие / В. А. Сосновский, Н. С. Русакова. – М. : Архитектура-С, 2006. – 112 с., ил.

21. Фомин И. А. Архитектура и градостроительство. Общность и различие / Містобудування та територіальне планування. – Київ: НДІТІАМ, 1988. – 66–71 с.

22. Шимко В. Т. Архитектурное формирование городской среды: учеб. пособие для архит. спец. вузов. / В. Т. Шимко – М. : Высшая школа, 1990. – 223 с., ил.

23. Шимко В. Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды / В. Т. Шимко. – М. : Архитектура-С, 2006. – 382 с.

24. Яргина З. Н. Градостроительный анализ. – М. Стройиздат, 1984 – 184 с.

25. Яргина З. Н. Основы теории градостроительства / З. Н. Яргина, Я. В. Косицкий, В. В. Владимиров и др. – М. : Стройиздат, 1986. – 320 с.

30. ДБН 360-92** Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. – Чинний від 2014-01-01.– Київ : Держбуд України, 2002. – 231 с.

31. ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій. – Чинний від 01.09.2012. – Київ : Мінбуд України, 2012. – 64 с.

32. ДБН В.2.2.-9-99 «Будинки і споруди. Громадські будинки і споруди. Основні положення». – Київ: Держбуд України, 1999. – 63 с.

33. ДБН 2. ДБН В.2.3-5-2001. Вулиці та дороги населених пунктів. – Київ : Держбуд України, 2001. – 50 с.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«АРХІТЕКТУРНЕ ПРОЄКТУВАННЯ В МІСЬКОМУ ТА
ПРИРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Укладач: **КОПТЄВА** Гелена Леонідівна

Відповідальний за випуск *І. В. Древаль*

Технічний редактор *О. А. Норик*

Комп'ютерне верстання *Г. Л. Коптєва*

План 2021, поз. 467М

Підп. до друку 03.03.2021. Формат 60 × 84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,7.

Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.